

**METODOLOGIJA MJESEČNOG I
GODIŠNJEG POŠTANSKOG I
TELEKOMUNIKACIONOG SAOBRAĆAJA**

SADRŽAJ:

1.Pravni osnov istraživanja

2.Metodološke osnove istraživanja

- 2.1.Cilj istraživanja
- 2.2.Jedinica posmatranja
- 2.3.Izvještajne jedinice
- 2.4.Adresar izvještajnih jedinica
- 2.5.Prikupljanje podataka (metod,vrijeme izvori)
- 2.6.Definicije osnovnih pojmova i obilježja

3.Organizacija istraživanja

- 3.1.Organi za sprovođenje istraživanja
- 3.2.Obrada podataka i stavljanje podataka na raspolaganje

4.Instrumenti za sprovođenje istraživanja

- Obrazac PTT/M-11
- Obrazac PTT/M-11a
- Obrazac PTT/G-11
- Obrazac PTT/G-11a

1. PRAVNI OSNOV ISTRAŽIVANJA

Pravni osnov za sprovođenje ovog statističkog istraživanja je Zakon o statistici i statističkom sistemu Crne Gore „SL.list RCG“ br. 69/2005.

2. METODOLOŠKE OSNOVE ISTRAŽIVANJA

2.1 Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je mjesečno i godišnje praćenje trendova u javnim poštanski uslugama i telekomunikacijama (prenos govora i podataka).

2.2. Jedinice posmatranja

Jedinice posmatranja za mjesečne i godišnje izvještaje poštanskog i telekomunikacionog saobraćaja su sva preduzeća koja su prema Klasifikaciji djelatnosti razvrstana sekor H oblast 53 – poštanske aktivnosti i sektor J oblast 61 – telekomunikacije

2.3. Izvještajne jedinice

Izvještajne jedinice koje su dužne da dostave mjesečni i godišnji izvještaj ptt i telekomunikacionog saobraćaja jesu preduzeća koje su razvrstane (krema KD) u djelatnost Poštanske aktivnosti(sekor H oblast 53) i Telekomunikacije (sektor J oblast 61).

2.4. Adresar izvještajnih jedinica

Adresar izvještajnih jedinica za ovo istraživanje sastoji se od preduzeća koja se nalaze u Biznis registru.

2.5. Prikupljanje podataka(metod,vrijeme,izvori)

Za prikupljanje podataka u ovim istraživanjima primjenjuje se izvještajni metod. Izvještajna jedinica sastavlja izvještaje na obrascima PTT/M-11, PTT/G-11 ili PTT/M-11a, PTT/G-11a, na osnovu dokumentacije kojom raspolaže i evidencije koju vodi. Izvještajna jedinica dostavlja mjesečni i godišnji izvještaj o poštanskom ili telekomunikacionom saobraćaju nadležnom statističkom organu (područnoj jedinici) u roku koji joj on odredi na osnovu Programa statističkih istraživanja.

2.6. Definicije osnovnih pojmova i obilježja

Poštanska usluga je usluga prijema, prerade, prenosa i uručenja poštanskih pošiljaka u skladu sa prihvaćenim standardima.Poštanske usluge podrazumijevaju isporuku pošte u domaćem i međunarodnom transportu kao i druge usluge definisane u nomenklaturi poštanskih usluga.

Poštanski operator je davalac poštanskih usluga koji je registrovan za obavljanje poštanskih usluga i koji ima odgovarajuću licencu, odnosno rješenje saglasno " Zakonu o poštanskim uslugama. Sl. list RCG", br. 46/05 "

Poštanska pošiljka je svaka adresirana pošiljka, u konačnom obliku u kojem davalac poštanskih i kurirskih usluga treba da je uruči. Poštanske pošiljke su pismonosne pošiljke, paketi, preporučene pošiljke, pošiljke s označenom vrijednosti, sekogrami, propagandna pošta i tiskovine.

Pismonosna pošiljka – vrsta komunikacije u pisanom obliku otštampana na papiru ili drugom odgovarajućem nosiocu podataka, koji je potrebno poslati i dostaviti na adresu koju je naveo pošiljalac na samoj pismonosnoj pošiljci ili njenom omotu. Računi za komunalne i druge usluge, kao i drugi računi, finansijski i drugi izvještaji smatraju se pismonosnom pošiljkom. Propagandna pošta i pošiljke koje sadrže tiskovine ne smatraju se pismonosnom pošiljkom.

Preporučena pošiljka – pošiljka za koju se pošiljaocu izdaje potvrda o primanju i uručuje se primaocu uz potpis, a u slučaju gubitka, oštećenja ili umanjena sadržaja isplaćuje propisana naknada štete. Pod preporučenom pošiljkom smatra se i pošiljka za koju pošiljalac, nakon njenog uručenja, dobije dokument – dostavnicu ili povratnicu na kojoj se nalaze podaci vezani za uručenje pošiljke.

Pošiljka s označenom vrijednosti je pošiljka čiji sadržaj je pošiljalac osigurao do označene vrijednosti na pošiljci za slučaj gubitka, krađe ili oštećenja.

Sekogram – adresirana poštanska pošiljka namijenjena slijepim i slabovidnim osobama, otisnuta na papiru ili odgovarajućem nosiocu podataka ili snimljena na nekom od pogodnih elektronskih nosioca podataka. Sekogram je pošiljka koja sadrži tiskovine pisane Brajevom azbukom, namenjene slepim licima. Sekogramom se smatra i kliše sa znacima sekografije i zvučni snimak ili naročita hartija namenjena slepim licima, ako ga šalje ili je upućen organizaciji slepih.

Direktna pošta – adresirana poštanska pošiljka koja se sastoji isključivo od oglasnog, marketinškog ili reklamnog materijala koji nosi istovjetnu poruku, osim imena, adrese i identifikacione oznake primoca te drugih izmjena koje ne mijenjaju narav poruke, a koja se šalje u najmanje 500 primjeraka. Računi za komunalne i druge usluge, kao i drugi računi, finansijski i drugi izvještaji ne smatraju se direktnom poštom. Direktna pošta je pošiljka u kojoj su upakovani flajeri, katalozi, reklamni uzorci, brošure, promotivne novine i časopisi, promotivni CD, obaveštenja, odnosno ona sredstva posredstvom kojih se prenose reklamne informacije u vezi novog proizvoda ili usluge, ponude za kupovinu, sakupljaju mišljenja i relevantni marketinški podaci, razna obaveštenja. Snažno je marketinško oružje svake kompanije koja želi da poveća i poboljša prodaju, pridobije nove i zadrži stare klijente. Može biti adresirana direktna pošta (najekonomičniji vid neposrednog obraćanja korisniku uz puno ime i prezime odnosno, naziv i adresu primaoca) i neadresirana (marketinško sredstvo koje omogućava promociju proizvoda i usluga, a distribuira se ciljnom segmentu).

Tiskovina – poštanska pošiljka koja sadrži knjige i tisak.

Tiskovina je štampana publikacija koju izdaje izdavač svakodnevno, povremeno ili u određenom razdoblju (novine i časopisi). Otvorena pošiljka koja sadrži novine, časopise, kataloge, brošure, prospekte, reklame, cenovnike, redove vožnje i letenja, imenike, plakate, kalendare, statističke izveštaje i druge štampane materijale, ali i račune, porudžbenice, otpremnice, uplatnice, magnetne medije, kompakt diskove i slično. Tiskovine nose oznaku "Tiskovina" ili "Imprime".

Paket – poštanska pošiljka koja sadrži robu i predmete.

Paket je zatvorena pošiljka sa označenom vrijednošću koja po pravilu sadrži robu i druge predmete, ali može sadržavati i pisano saopštenje. Zbir dužine i obima paketa na najširem mjestu poprečno može biti najviše tri metra, s tim što najveća dimenzija ne može biti veća od 1,5 metara. Paket može da bude težak najviše 31,5 kilograma. Paketi teži od 20 kilograma predaju se samo u određenim poštama ili poslovnim prostorijama korisnika po ugovorenim uslovima. Poštarina se obračunava prema masi paketa, označenoj vrednosti i udaljenosti odredišta. Za paket se mogu tražiti posebne usluge: otkupni paket – uručenje primaocu uz prethodnu naplatu otkupnog iznosa u korist pošiljaoca; paket sa povratnicom – primalac pismeno potvrđuje da je primio paket na obrascu "Povratnica" koji se vraća primaocu; izdvojeni paket – onaj čiji sadržaj zahtijeva posebnu pažnju u prenosu i ima naljepnicu "Lomljivo" i paket sa ličnim uručenjem – kada se traži uručenje isključivo primaocu i nosi oznaku "Lično". Pošiljalac, odnosno primalac paketa, možete koristiti i neki od dopunskih servisa: po zahtevu pošiljaoca – novo slanje paketa na novu adresu, vraćanje paketa iz prijemne pošte prije otpreme, potraživanje paketa, prijem paketa sa reklamnom porukom, izdavanje naknadne potvrde o prijemu paketa, prijem paketa sa plaćenim odgovorom, prijem paketa u prostorijama korisnika, pakovanje i adresiranje paketa i popunjavanje obrazaca, dostava paketa (na području na kojem je dostava organizovana) i upućivanje paketa na "post-restant"; po zahtevu primaoca – čuvanje paketa u pošti do 30 dana, dostava paketa, dostavljanje paketa određenog dana, odnosno u određeno vrijeme, novo slanje paketa na novu adresu, korišćenje poštanskog pregratka i dostava "post-restant" paketa.

Poštanska mreža univerzalnog poštanskog operatora je skup poštanskih objekata, opreme i drugih sredstava, koji su međusobno povezani u jedinstvenu tehničkotehnološku cjelinu, radi pružanja univerzalne poštanske usluge. Pristupne tačke poštanske mreže su fizički objekti ili oprema, uključujući i poštanske sandučice, na javnim mjestima ili u prostorijama poštanskog operatora, gdje korisnici poštanskih usluga mogu predati poštanske pošiljke u poštansku mrežu.

Jedinica poštanske mreže je dio poštanske mreže u kojem se obavljaju poštanske usluge (jedinica poštanske mreže univerzalnog poštanskog operatora mora biti označena nazivom i poštanskim brojem).

Pod **poštanskim kancelarijama** podrazumijeva se poslovni prostor u kojemu javni operator obavlja poštanske usluge.

Poštanska kancelarija posluje pod određenim brojem i nazivom naselja.

Dostavne pošte obavljaju poslove prijema, otpreme, prispjeća i uručenja poštanskih pošiljaka.

Pošta bez dostavnog područja otvara se, u pravilu, u mjestima s više poštanskih kancelarija, a obavlja poslove prijema, prispjeća i otpreme poštanskih pošiljaka, s tim da može obavljati i uručenje poštanskih pošiljaka u poštanskom uredu.

Sezonske pošte se otvaraju zbog povećane potražnje za uslugama (npr. za vrijeme turističke sezone i sl.). **Ugovorene pošte** posluje na temelju ugovora sklopljenog između javnog operatora i pravne ili fizičke osobe koja u ime i za račun javnog operatora obavlja poštanske usluge.

Pokretne pošte posluju u prevoznom sredstvu, a poštanske usluge obavljaju u određeno vrijeme i u određene dane u dva ili više naseljenih mjesta. Pokretna pošta u pravilu posluje u sastavu određene pošte s dostavnim područjem.

Šalter koji se otvara privremeno za obavljanje određenih poštanskih usluga, na mjestima gdje se, zbog određenih događaja okuplja veći broj korisnika, upotrebljava poštanski žig s poštanskim brojem i nazivom poštanske kancelarije kojoj pripada.

Elektronska komunikaciona mreža je skup sredstava koja omogućavaju usmjeravanje, komutaciju i prenos signala između određenih priključnih tačaka, žičanim, svjetlosnim ili elektromagnetnim putem, bez obzira na vrstu informacije koja se prenosi.

Elektronska komunikaciona infrastruktura je skup elemenata koji služe za smještaj (građevina, kontejner, ormarić, antenski stub, kablovska kanalizacija i sl.) i podršku (napajanje energijom i vodom, sistemi klimatizacije, uzemljenja, dojave i zaštite i sl.) elektronske komunikacione opreme.

Elektronska komunikaciona oprema je oprema koja pripada elektronskim komunikacionim mrežama i kojom se obavljaju usluge elektronskih komunikacija (uređaji, postrojenja, aparati, terminalna oprema, radio stanice i drugi tehnički uređaji uključujući i pripadajući softver).

Elektronska komunikaciona usluga je usluga koja se u potpunosti ili djelimično sastoji od prenosa signala kroz elektronske komunikacione mreže.

Javna elektronska komunikaciona mreža je elektronska komunikaciona mreža koja se koristi u cjelini ili pretežno za obezbjeđivanje javnih elektronskih komunikacionih usluga.

Javna telefonska mreža je elektronska komunikaciona mreža koja se koristi za obezbjeđivanje javno dostupnih telefonskih usluga i omogućava prenos govornih i drugih komunikacija.

Javna telefonska govornica je javno dostupni telefon, čije korišćenje se plaća sredstvima plaćanja, kao što su metalni novac ili namjenske elektronske kartice.

Operator je fizičko ili pravno lice koje raspolaže javnom komunikacionom mrežom ili sa njom povezanim mogućnostima, odnosno lice koje pruža javne komunikacione usluge.

Podaci o saobraćaju su bilo kakvi podaci koji se obrađuju zbog prenosa komunikacija u elektronskoj komunikacionoj mreži ili zbog njihovog obračunavanja.

Poziv je veza koja se uspostavlja uz pomoć javno dostupne telefonske usluge i dopušta dvosmjernu komunikaciju u realnom vremenu.

Pretplatnik je svako fizičko ili pravno lice koje je sa pružaocem javnih komunikacionih usluga sklopilo ugovor u svrhu korišćenja tih usluga, odnosno njihovo obezbjeđivanje od strane operatora.

Telekomunikacione usluge obuhvataju prenos glasa, podataka, teksta tona i video materijala pomoću prenosnih uređaja koji se mogu zasnivati na jednoj tehnologiji ili na kombinaciji više tehnologija.

Telekomunikacione usluge obavljaju se putem fiksne i mobilne mreže. Jedinica mjere za iskazivanje rada fiksne i mobilne mreže je minuta.

Fiksna telefonija su usluge koje omogućavaju korisnicima da pristupe javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji i da koriste javno dostupne telefonske usluge na fiksnoj lokaciji.

Mobilna telefonija su usluge koje omogućavaju korisnicima da pristupe javnoj mobilnoj mreži i koriste usluge mobilne telefonije.

Veza je fizički mrežni priključak, preko koje pretplatnik pristupa javnoj mreži komunikacije, koja uključuje sva raspoloživa tehnička rešenja .

SMS poruke to je usluga koja omogućava da se prima i šalje kratka tekstualna poruka .

MMS je usluga koja omogućava prenos multimedijalnih poruka između mobilnih uređaja koji podržavaju tu uslugu, ili između mobilni uređaja i interneta.

Međunarodni roming je servis koji omogućava upotrebu mobilnih korisnika u romingu u stranim operatorima sa kojima je operater potpisao ugovor o međunarodnom romingu. Usluga omogućava korišćenje u inostranstvu javno dostupnih mobilnih telefonskih usluga.

ISDN(Integrated Services Digital Network): je digitalna mreža integrisanih usluga koje pruža, kao što su simultani prenos glasa, slike i podataka .

BRA (Basic Rate Access) – bazni pristup ISDN-u. Obuhvata 2 korisnička kanala širina po 64 kb/s i jedan signalizacijski kanal.

PRA(Primary Rate Access) – primarni pristup ISDN-u. Obuhvaća 30 korisničkih kanala širine po 64 kb/s i jedan signalizacijski kanal.

Internet je globalna javna komunikaciona mreža, hiljade manjih međusobno povezanih mreža javne komunikacije u kojem je omogućeno da korisnici komuniciraju međusobno.

ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line): Širokopojasna digitalna transmisiona tehnologija koja koristi postojeću telefonsku liniju i dopušta istovremeno slanje podataka i komunikaciju glasom. Veći deo opsega služi za slanje podataka korisniku, a brzine se kreću do 6 Mbps.

Broadband: Komunikacioni sistem čiji nosilac (npr. optički kabl) prenosi umnožene podatke u isto vreme, a svaki pojedinačni podatak modulisan je na posebnoj frekvenciji.

Dial-up connection: Kada se za povezivanje s mrežom koristi telefonska mreža. To uključuje modem i običnu telefonsku liniju, ISDN karticu i ISDN liniju. Ako ste tipičan korisnik računara, imate jednu ili dve dial-up konekcije: jednu za povezivanje na Internet, a drugu za povezivanje s mrežom u preduzeću

DSL (Digital Subscriber Line): Vrsta širokopojasne (broadband) Internet konekcije korišćenjem standardnih telefonskih parica

POTS (Plain Old Telephone System) – klasična telefonska mreža

GSM (Global System for Mobile Communication) – standard digitalne mobilne telefonije

3.ORGANIZACIJA ISTRAŽIVANJA

3.1.Organi za sprovođenje istraživanja i njihove obaveze

Zavod za Statistiku Crne Gore priprema i sprovodi istraživanja " Godišnji izvještaj o poštanskim i kurirski sredstvima"; " Godišnji izvještaj o telekomunikacijskim sredstvima i mreži"; "Mjesečni izvještaj o poštanskim i kurirskim uslugama "; " Mjesečni izvještaj o telekomunikacionim uslugama ", i obrađuje podatke na nivou države.

Područna odjeljenja Zavoda dostavljaju obrasce izvještajnim jedinicama, prikupljaju izvještaje, kontrolišu da li su sve izvještajne jedinice dostavile izvještaj, kontrolišu potpunost podataka u izvještaju .

3.2.Obrada podataka i stavljanje podataka na raspolaganje

Rezultati obrade podataka o poštanskom i telekomunikacionom saobraćaju prezentuju se u sledećim publikacijama:

- Mjesečni statistički pregled
- Statistički Godišnjak
- Saopštenja na web-portal

Tretiranje povjerljivih podataka

Podaci koji se tretiraju kao poverljivi ne objavljuju se.

4.INSTRUMENTI ZA SPROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA

Instrumenti za sprovođenje istraživanja su obrasci:

1. PTT/M-11, Mjesečni izvještaj o poštanskim i kurirskim uslugama
2. PTT/M-11a, Mjesečni izvještaj o telekomunikacionim uslugama

3. PTT/G-11, Godišnji izvještaj o poštanskim i kurirski sredstvima
4. PTT/G-11a, Godišnji izvještaj o telekomunikacijskim sredstvima i mreži

Obrasci se mogu naći na sajtu

www.monstat.org (kratkoročna statistika – saobraćaj)